

Et kutt i biblioteket er et kutt i fremtiden

Bibliotekarforbundet (BF) har i løpet av 2024 bistått tillitsvalgte i over 40 kommuner med å håndtere kutt og omstillinger i bibliotektilbudet. I 2025 ser utviklingen ut til å bli enda mer alvorlig. Allerede før budsjettforslag er lagt frem, melder tillitsvalgte om dramatiske forslag: bemanningskutt, filialnedleggelse, og i noen tilfeller nær full avvikling av folkebibliotektilbudet.

Dette handler ikke bare om stillinger. Det handler om tilgang til kunnskap, fellesskap og deltakelse.

Hva står på spill?

Lovpålagte oppgaver står i fare: Flere kuttforslag vil føre til brudd på folkebibliotekloven. Kommunene har ansvar for å sikre et forsvarlig og tilgjengelig bibliotektilbud til alle innbyggere.

Forskjellene øker: I dag er det store variasjoner i bibliotektilbudet mellom kommuner. Åpningstider, innhold og bemanning ulikt fordelt – og forskjellene øker når budsjettkuttene rammer ujevnt.

Kompetanse forsvinner: Bibliotekarere er spesialister på lesing, kritisk tenkning og informasjonshåndtering. Når stillinger kuttes, mister vi ikke bare en tjeneste i dag – vi svekker også evnen til å gjenoppbygge kvalitet i fremtiden. Mange kommuner mister nå nøkkelpersonell med lang erfaring og høy fagkompetanse.

Bruken er høy – og voksende: 41 % av befolkningen besøkte et folkebibliotek i 2023 (SSB), og bibliotekene er en viktig arena for barn, ungdom og eldre. Behovet er ikke mindre – men det blir vanskeligere å møte det.

BFs forventninger til kommunene

BF mener det må være et absolutt minstekrav at kommunene:

- Gjennomfører reelle konsekvensvurderinger ved kutt – inkludert risiko for lovbrudd og svekket tjenestekvalitet.
- Dokumenterer hvordan et tilgjengelig, likeverdig og faglig forsvarlig bibliotektilbud skal opprettholdes – bemannet med relevant kompetanse.
- Involverer tillitsvalgte og ansatte tidlig i prosessen, i tråd med hovedavtalen.
- Unngår at ubetjent bibliotek brukes som erstatning for bemannet åpningstid.
- Anerkjenner biblioteket som en del av det forebyggende arbeidet med lesing, utenforskap, digital kompetanse og demokratiforståelse.

Vi vil spille på lag – og bidra til løsninger

BF ber om å bli inkludert i all dialog som handler om bibliotek. Vi vet at kutt ikke kommer av motvilje, men av utgiftspress. Derfor vil vi:

- Bidra til vurdering av konsekvenser.
- Informere beslutningstakere om hvilke samfunnsverdier som står på spill.
- Foreslå tiltak som ivaretar både økonomi og kvalitet.

Biblioteket er ikke en utgift. Det er en forutsetning for lesing, læring og deltakelse i samfunnet. Kutt som svekker biblioteket, bør møtes med motstand og kunnskap.